

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 106
van **JOHAN DANEN**
datum: 22 november 2018

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Hormoonverstorende stoffen en microplastics in drinkwater - Normenkader, metingen en maatregelen

Ik bevroeg de minister vorig jaar, via mijn schriftelijke vraag nr. 142 van 23 november 2017, over de verspreiding en de potentiële impact van milieugevaarlijke stoffen met een hormoonverstorende werking in het drinkwater. In dezelfde vraag bevroeg ik de minister over de risico's van microplastics in het drinkwater en het beleid dat zij daar tegenover zet.

Ik wees er toen op dat in de beleidsnota Omgeving 2014-2019 de woorden 'hormoon, hormoonverstorend, hormoonverstoorder' niet voorkomen, net zomin als in de jaarlijkse beleidsbrieven van deze legislatuur, behalve in de laatste (2018-2019).

In de laatste beleidsbrief van deze legislatuur geeft de minister aan het wetenschappelijk niveau van de strategie hormoonverstoring te willen verhogen.

Dat is erg belangrijk, want de wereldwijd talrijke waarnemingen van negatieve effecten op de ontwikkeling en voortplanting van wildpopulaties ten gevolge van een blootstelling aan hormonale stoffen, heeft ertoe geleid dat de potentiële impact van deze stoffen op de voortplanting en gezondheid van de mens voorwerp is van heel wat onderzoek. Met als resultaat dat algemeen aanvaard wordt dat er een link is met de menselijke gezondheid. De mens kan via de lucht, de voeding en het drinkwater worden blootgesteld aan hormoonverstorende stoffen. Daarnaast kan men ook worden blootgesteld als gevolg van een medisch handelen en/of beroepsblootstelling.

Een continue opvolging en doelgericht onderzoek naar mogelijke effecten is verantwoord, dit conform het voorzorgsbeginsel dat stelt dat "daar waar ernstige of onomkeerbare schade dreigt, het ontbreken van volledige wetenschappelijke zekerheid niet als argument dient te worden gebruikt voor het uitstellen van kosteneffectieve maatregelen om milieuaantasting te voorkomen" (verklaring van Rio, 1992).

Veel hormoonverstoorders hebben de neiging om te bio-accumuleren in het lichaam zodat effecten pas op lange termijn tot uiting kunnen komen. Rond langdurige blootstelling aan deze stoffen is momenteel nog vrij weinig geweten.

1. In de huidige wettelijk vastgelegde kwaliteitsdoelstelling voor drinkwater wordt niet specifiek gefocust op hormoonverstoring. Wanneer drinkwater echter gecontamineerd is met hormoonverstorende stoffen, zullen mensen aan deze stoffen worden blootgesteld bij consumptie van het water. Het is dus van groot belang om

het water dat wordt gebruikt als bron voor de bereiding van drinkwater te monitoren op een eventuele belasting met hormoonverstorende stoffen.

- a) De minister antwoordde vorig jaar dat er voor 38 stoffen die behoren tot de lijst van 164 hormoonverstorende stoffen, er in 2016 metingen zijn uitgevoerd op het drinkwater.

Gezien het belang van deze thematiek, omwille van voortschrijdend inzicht en steeds betere analysetechnieken - lijkt het de minister dan niet zinvol zulke metingen op regelmatige basis uit te voeren, bijvoorbeeld jaarlijks?

- b) "Een specifiek normenkader voor de opvolging van hormoonverstoorders in drinkwater is niet beschikbaar", antwoordde de minister vorig jaar.

Is dat er intussen wel? Indien niet, lijkt het de minister wenselijk een dergelijk normenkader in te voeren? Waarom wel/niet?

- c) Hebben de drinkwatermaatschappijen nieuwe risicobeheerstechnieken ontwikkeld teneinde de hormoonverstoorders/nieuwe polluenten zoveel als mogelijk uit drinkwater te verwijderen/te neutraliseren?

2. Ook de aanwezigheid van mini- en microplasticdeeltjes in de verschillende aquatische milieus vraagt om aandacht. De vraag rijst in hoeverre de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en de drinkwatermaatschappijen erin slagen ze uit het drinkwatercircuit te houden.

De minister hierover bevraagd, antwoordde zij vorig jaar het volgende: "De VMM plant een studie naar de bronnen en de transportroutes van micro- en nanoplastics in de waterketen en het watersysteem, onder meer in waterzuiveringsinstallaties, overstorten, drinkwaterinstallaties en oppervlaktewater. De nanoplastics en de drinkwaterketen worden opgenomen in het studievoorstel TWOL 2018 'Verspreiding, effecten en risico's van microplastics in het Vlaamse oppervlaktewater'".

- a) Is de studie ondertussen opgeleverd?

- b) Zo ja, wat zijn de belangrijkste conclusies?

- c) In welk beleid voorziet de minister betreffende deze plasticvervuiling van het drinkwater?

ANTWOORD

op vraag nr. 106 van 22 november 2018

van **JOHAN DANEN**

1. a) Op basis van hun risico-identificatie- en beheerstrategie evalueren de drinkwaterbedrijven de noodzaak om hormoonverstorende stoffen op te volgen. Is de noodzaak daar, dan meten de watermaatschappijen deze stoffen in het kader van hun operationeel monitoringsprogramma minimaal jaarlijks.
 - b) Een kader voor niet genormeerde stoffen, zoals hormoonverstorende stoffen, is sinds 2017 opgenomen in het drinkwaterbesluit (besluit van de Vlaamse Regering van 22 december 2002 betreffende de kwaliteit en de levering van water bestemd voor menselijke consumptie). In dit besluit is de mogelijkheid voorzien om richtwaarden te bepalen voor stoffen die geen parameterwaarde hebben. De praktische uitwerking moet nog verder geconcretiseerd worden in een besluit van de Vlaamse Regering.
Het aantal stoffen waarvan geweten is of vermoed wordt dat ze hormoonverstorend kunnen werken, is groot en groeit aan. Hierdoor is een stofspecifieke aanpak mogelijk niet de beste aanpak. Internationaal groeit de tendens naar het inzetten van effect gebaseerde screeningstechnieken, zoals bioassays, voor de problematiek van hormoonverstoorders. Ook in Vlaanderen werden deze technieken reeds toegepast om te toetsen op hun waarde. De mogelijkheden voor een verankering van het gebruik van deze bioassays in de operationele monitoringsprogramma's kunnen worden bekeken.
 - c) Op basis van de risico-identificatie- en beheerstrategie evalueren de drinkwaterbedrijven constant de performantie van de aanwezige zuiveringstechnieken ten aanzien van nieuwe geïdentificeerde stoffen in de bronnen voor drinkwater. De zuiveringstechnieken die worden ingezet, hebben als doel het drinkwater gezond en schoon te houden. Om deze performantie te testen kan het gebruik van bioassays zinvol zijn.
2. a) De studie over het onderzoek naar de verspreiding, effecten en risico's van microplastics in het Vlaamse oppervlaktewater werd in de loop van 2018 door de Vlaamse Milieumaatschappij verder uitgewerkt en in november gegund. De studie zal uitgevoerd worden door de Universiteit Gent (professor C. Janssen) en heeft een looptijd van 21 maanden.
 - b) Het eindrapport en de conclusies worden verwacht in september 2020.
 - c) We beschikken momenteel nog niet over voldoende gegevens over mogelijke plasticvervuiling van het drinkwater. Beleidsconclusies kunnen dan ook nog niet genomen worden. We wachten de resultaten van het lopende onderzoek af.